

حقوق جزای عمومی (۱)

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم

سبحانك لا علم لنا إلا ما علمتنا إنك أنت العليم الحكيم

سوره مبارکه بقره، آیه شریفه (۳۲)

یکی از بیماریهای خطرناک و صعب‌العلاجی که متأسفانه به نحوی گسترده و ریشه دار گریبانگیر جامعه ما در سطوح مختلف شده است، مدرک‌گرایی در تمام مقاطع تحصیلی و در میان اکثر طبقات جامعه و به ویژه برخی مدیران و مسئولین می باشد.

مدرک‌گرایی یعنی

آنکه به مدرک به چشم اماره‌ای بر علم و تجربه و توانایی نگاه نکرده بلکه آنرا دلیل علم و توانایی دانسته و اجازه اثبات خلاف آن را نیز ندهیم. در این حالت دیگر مدرک ارزش‌غایی تلقی شده و توانایی‌های علمی فرد درجه‌دومی یا سومی یا اساساً بی‌اهمیت بوده و محلی از اعراب ندارد.

مدرک‌گرایی در علوم انسانی و به ویژه دانش حقوق بسیار شایع‌تر است زیرا اگر در علوم ریاضی یا طبیعی و تجربی فردی فاقد مهارت بوده و مدرکی داشته باشد که ما به‌آزاء نداشته باشد به سرعت و حدت اثر عملش خود را نمایان می‌سازد اما در علوم انسانی اینگونه نیست و آثار تصمیمات غیر علمی در طول زمان خود را نشان می‌دهند و صد البته بسیار فراگیرتر و وخیم‌تر خواهد بود زیرا این عوارض بر کل جامعه تحمیل می‌گردد. برای اینکه دانشجویان گرامی از این عارضه به شدت واگیردار در امان باشند، توصیه نگارنده آن است که در سه محور از هیچ سعی و تلاشی فروگذار ننمایند:

اول آنکه: محضر شریف استادان طراز اول را در هر رشته علمی دریافته و به قول قدمای فرزانه ما نفس استاد را درک نمایند چراکه:

هیچ کس از پیش خود چیزی نشد هیچ آهن خنجر تیزی نشد

هیچ حلوانی نشد استاد کار تا که شاگرد شکر ریزی نشد

دوم آنکه: به یک جزوه و کتاب خاص به هیچ عنوان بسنده ننمایند زیرا هر کتابی دارای ویژگی منحصر به خود می باشد و لذا لازم است که سرفصل‌های مصوب وزارت علوم را لااقل در کتاب‌های اصلی و مرجع مطالعه نمایند. طبعاً مطالعه موضوعی مقالات علمی، پایان‌نامه‌ها، رساله‌های موجود و خلاصه برداری از آنها کمک‌شایانی به گسترش دامنه معلومات دانشجویان گرامی خواهد نمود.

سوم آنکه: موضوعات تدریس شده را به بحث و مذاقه گذاشته و نظران مختلفی که در آن وجود دارد، نقد و بررسی و تبیین نموده و نظرات اساتید مختلف فن را در آن زمینه جویا شوند.

کتابی که خواننده گرامی پیش رو دارد حاصل تجربیات سال های متمادی تدریس در دانشگاه های مختلف و مؤسسات متعددی است که با توجه به نیاز دانشجویان دوره کارشناسی و پرسش های متدوالی که در این ایام برای دانشجویان محترم مطرح بوده، تألیف شده و در تصنیف آن همواره سؤالات آزمون های مختلف کانون وکلا، مشاغل قضایی، کانون سردفتران، دوره های ارشد دانشگاه های دولتی و آزاد اسلامی مطرح نظر قرار گرفته است. پرهیز از ورود به مباحثی که اهمیت کمتری برای دانشجویان دوره کارشناسی دارد و اجتناب از تطویل کلام حدود و ثغوری بودند که نگارنده سعی در رعایت آن داشته است.

در طول فصول و مباحث این مختصر، گاه نگارنده نقد مواد قانونی را لازم دیده و هر کجا که این امر اجتناب ناپذیر بود، سعی شده با استدلال منطقی و حقوقی کاستی ها و موارد ابهام گوشزد و در ضمن راهکارهای علمی و حقوقی پیشنهاد شود.

در این وجیز ناچیز بر خود واجب می دانم از تمامی استادان بزرگوارم که از خرمن فضلشان خوشه ای چیده ام سپاسگزاری نمایم که من لم یشکر المخلوق، لم یشکر الخالق؛ و سپاسی ویژه از استاد گرامی و گرانقدر جناب آقای دکتر سید علی آزمایش که همواره افتخار شاگردی ایشان و درک محضر شریفشان را در مقاطع مختلف تحصیلی داشته و این امر از موجبات مباحث نگارنده می باشد. بدیهی است هر کجا بین نوشته های نگارنده و فرمایشات استاد شباهتی وجود دارد، برداشت مستقیم از بیانات شریف ایشان بوده که در دوران مختلف تحصیل از ایشان فرا گرفته ام و به سبب اینکه جامعه حقوقی تاکنون از موهبت داشتن تألیف یا تصنیفی از این عالم فرزانه محروم بوده لذا امکان ارجاع مستقیم میسر نبود.

در پایان بر دستان پر مهر پدر و مادر فداکارم بوسه می زنم و زحمات و تلاشهای همسر دانشمند و مهربانم سرکار خانم اکبری رومنی که خود از دانشیان حقوق است را ارج نهاده و سپاس صمیمی خود را برای ایجاد کانونی آرام و سرشار از مهر و عاطفه تقدیمش میکنم.

و آخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین

علیرضا میلانی